

A MAGYAR ÉS ERDÉLYI KÖZÉPISKOLÁSOK ÉTKEZÉSI SZOKÁSAINAK ÖSSZEHASONLÍTÓ VIZSGÁLATA, EGY KVALITATÍV KUTATÁS EREDMÉNYEINEK TÜKRÉBEN

BAKOS IZABELLA MÁRIA
TAMUS ANTALNÉ

Összefoglalás

Az utóbbi években a még nem felnőtt, de már nem is gyermek fiatalok bár még függenek szüleiktől, mégis számos önálló és sokszínű fogyasztói igényekkel és döntésekkel rendelkező fogyasztói csoportot képeznek. Tanulmányunkban ennek a mondhatni speciális szegmensnek a táplálkozási szokásait vettük górcső alá. Fókuszcsoportos vizsgálatunk során arra kerestük a választ, hogy a román és erdélyi fiatalok étkezési kultúrája, milyen hasonlóságokat illetve különbségeket mutat, valamint hogy az erdélyi gasztronómia mennyire őrizte meg magyaros jellegét és milyen mértékben épültek be a román étkezési hagyományok. Lehet-e külön fogyasztói szegmensenként kezelni az erdélyi magyarokat, vagy elegendő, ha „egy kalap alá vesszük” őket a román fogyasztókkal. Bemutatásra kerültek a fiatalok otthoni és házon kívüli étkezési szokásai, az élelmiszerfogyasztásukat befolyásoló tényezők, kedvenc élelmiszermárkáik és az egészséges táplálkozással kapcsolatos attitűdjeik.

Kulcsszavak: középiskolások, étkezési szokások, fókuszcsoportos kutatás, kulturális különbségek,

Comparative study of the hungarian and transylvanian high school students food consumption preferences, based on the results of a qualitative research

Abstract

In recent years the adolescents, who are neither adults nor already children, still depend on their parents. In spite of these, they form a group with several self-sufficient, varied consumer demands and decisions. In our study we examined the eating habits of this special segment. During our focus group testing we tried to find the answers to the following questions:

- *What are the differences and similarities in the food consumption culture of Romanian and Transylvanian youth?*

- *How much did the Transylvanian gastronomy preserve its Hungarian nature and how much could the Romanian eating traditions integrate into it?*
- *Should the Transylvanian-Hungarians be treated as a separate consumer segment or is it sufficient if we categorize them as Romanian consumers? The home and outdoor eating habits of adolescents, the factors affecting their food consumption, their favourite food brands and their attitudes to healthy eating were presented.*

Keywords: *high school students, eating habits, focus group research, cultural differences,*

Bevezetés

Kutatásunk középpontjába a középiskolások *táplálkozási szokásainak és preferenciáinak* a megismerését helyeztük. Fontosnak tartjuk ennek a fiatal fogyasztói szegmensnek a vizsgálatát, mivel egyre nagyobb vásárlóerővel bírnak és hosszabb távon az ő elvárásai, szokásaik fogják meghatározni, többek között az élelmiszerek piaci keresletét is. Kvalitatív kutatásunkat megelőzően végeztünk egy szekunder kutatást, mely eredményei rámutattak arra, hogy Erdély potenciális piaca lehetne a feldolgozott magyar élelmiszereknek, ezért primer kutatásunkban a magyar és erdélyi fiatalok étkezési szokásainak összehasonlító vizsgálatát tűztük ki célul. Persze vannak jelen magyar élelmiszerek a román kiskereskedelemben, de eddigi kutatási eredményeinkre támaszkodva, úgy véljük, hogy nincsenek maximálisan kihasználva az ebben a piacban rejlő lehetőségek.

Anyag és módszer

Vizsgálatunk során három fókuszcsoporthos interjút készítettünk, a magyar, román és romániai magyar középiskolások körében. „A fókuszcsoporthos interjú, strukturálatlan és közvetlen kutatási módszer, amelyben egy moderátor beszélget a válaszadók kis csoportjával. Célja, hogy a kutató a megfelelő célpiac tagjaival való beszélgetés során betekintést nyerjen a számára érdekes kérdéskörbe.” [MALHOTRA 2001, 181.p.] Az interjúk helyszíne Gyöngyös és Szatmárnémeti volt. Az interjúkon 6 fős csoporttal, 60-90 perces időtartammal beszélgettünk el a fiatalok étkezési szokásairól, egy előre összeállított, félig strukturált kérdőív alapján. A fókuszcsoporthos interjúk keretében elemeztük a fiatalok otthoni és házon kívüli étkezési szokásait, az élelmiszerfogyasztásukat befolyásoló tényezőket, az egyes élelmiszerek és italok fogyasztásának gyakoriságát, kedvenc élelmiszermárkáikat, az egészséges táplálkozással kapcsolatos attitűdjeiket,

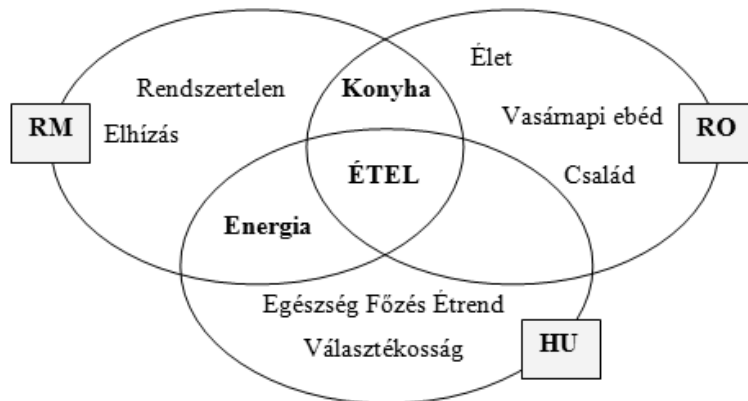
érintőlegesen élelmiszervásárlási szokásaikat, kiemelt figyelmet szentelve a kulturális különbségekre és esetleges hasonlóságokra. Ez azért fontos, mivel az egyén viselkedését, fogyasztói magatartását nagymértékben befolyásolják a kulturális tényezők. A család, az oktatás és az egyéb intézmények által közvetített értékek, célok, hiedelmek és magatartásformák alakítják a fogyasztói szükségleteket. [KISS 2003] A fogyasztók kulturális környezetének megismerését hangsúlyozza HOFMEISTER-TÓTH is [2008], mivel szerinte az egyén kultúrközegében születnek meg a fogyasztói döntések, így nem hagyhatjuk figyelmen kívül.

Kutatási eredmények

Tanulmányunkban kvalitatív kutatásunk fontosabb eredményei, megállapításai kerülnek bemutatásra. Az ábrákban, táblázatokban a következő rövidítések fogják jelölni az egyes fókuszcsoportokat, nemzetiségek szerint: *HU: magyar, RO: román, RM: romániai magyar*.

Táplálkozással kapcsolatos asszociációk, vélemények

Az interjúk első bemelegítő játéka a szó asszociáció volt. A játék eredményeit összefoglalva (1. ábra) elmondható, hogy a *táplálkozás* szó hallatán elsősorban *ételekre* asszociáltak a fiatalok.

Forrás: Forrás: Saját kutatás (2011), fókuszcsoportos interjú

1. ábra: Asszociációk a „táplálkozás” szóra

A képzettársítások kapcsán kirajzolódtak a csoportok közötti különbségek is. A magyar interjúalanyok a táplálkozás pozitív, a romániai magyarok viszont a negatív aspektusaira is asszociáltak. A román fiatalok válaszai pedig a családi miliő köré épültek.

A magyar és erdélyi középiskolások étkezési szokásainak összehasonlító vizsgálata, egy kvalitatív kutatás eredményeinek tükrében

A *fialok táplálkozási szokásairól* a csoportok egyöntetűen negatívan vélekedtek, egy pozitív jelző sem hangzott el. Szerintük a mai fiatalok rendszertelenül és egészségtelenül étkeznek és túl sok gyors ételt fogyasztanak. Úgy gondoljuk reálisan vélekedtek erről a kérdésről az interjúalanyok, mivel sajnos a szekunder információk és a statisztikák is ezt a tényrt támasztják alá.

Étkezési szokások a kulturális tényezők vonatkozásában

Az *étkezési szabályok* a román interjúalanyokra a legjellemzőbbek. Több személyes, családi és vallási szabályt is említettek. Fontos számukra, hogy vasárnap, ünnepnapokon és amilyen gyakran csak lehet, együtt étkezzen a család. Hárman megemlítették, hogy étkezés előtt és után imádkoznak, ketten pedig, hogy a nagybőjtök alkalmával böjtölnek, mivel a szülők, vagy éppen a nagyszülők nagyon vallásosak és komolyan veszik ezeket a dolgokat. A romániai magyar fiatalok többsége, úgy vélekedet, hogy náluk nincsenek szabályok. A magyar csoporttagok között két érdekes szabály is felmerült. Egy hölgy azt mondta, hogy ők otthon csak indiai és kínai ételeket esznek, tehát semmilyen magyaros ételt nem fogyasztanak. Egy srác pedig elmondta, hogy körülbelül egy éve egyrészt egészségügyi, másrészt állatbaráti megfontolásból áttért a vegetáriánus étrendre. Ez egy kis vitát generált a csoportban, mivel páran meglepődtek ezen, és volt, aki egészségtelenek találta a vegetarianizmust.

A legtöbb *étkezéssel kapcsolatos tradícióról* a román fiatalok számoltak be, melyek a különféle ünnepekhez, baráti összejövetelekhez kapcsolódtak. Hagyományként meg lett említve a húsvéti étel- és borszentelés, disznóvágás, locsolódás és a karácsonyi kántálás. Úgynevezett *babonákat* is említettek, például, hogy szilveszterkor a vacsora után nem szedik le az asztalt, csak másnap, hogy bőséges éve legyen a családnak és halat esznek, hogy könnyű és eredményes legyen az újév. A romániai magyar fókuszcsoport az ünnepi menüt hozta fel példának, valamint ketten kihangsúlyozták, hogy a nagyszülőktől tanult hagyományos ételeket készítik a családban. A magyar interjúalanyok tudtak beszámolni a legkevesebb hagyományról. Ünnepek és vasárnap alkalmával elmondásuk szerint éppen ugyan azt eszik, mint egy átlagos hétköznapon.

Az élelmiszereket számos kultúrában használják szimbólumként. Gyakran szolgál egy adott csoporthoz való tartozás kifejezésére, rituális, vallási szimbólumként, más kultúráktól való elhatárolódás jelképeiként. [LEHOTA 2008] (*1. táblázat*) összefoglaltuk, hogy mely, számukra jelképpel bíró ételeket említettek a fókuszcsoportok.

A magyar csoport kivételével a középiskolások olyan nemzeti ételeket is mondtak, amelyek a gyermekkorukra és nagyszüleikre emlékeztetik őket. A

román csoportban pedig elhangzott egy vallási szimbólum is. A miccs (sertés-, marha- és birkahúsból készült fűszeres, grill kolbászkák), az erdélyi fiataloknak a strandot és a családi kirándulásokat szimbolizálja, tudniillik ez nélkülözhetetlen finomság, bármilyen szabadtéri eseményről is legyen szó. A magyar és román csoporttagok között voltak olyanok, akik bizonyos ételeket különféle évszakokhoz kapcsoltak.

1. táblázat **Az interjúalanyok szimbolikus ételei**

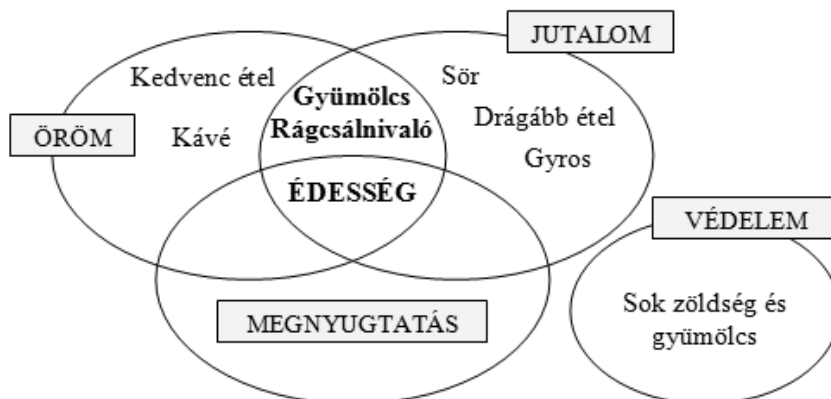
Csoport	Étel	Jelkép
RO	Húsvéti bárány	Jézus kereszttáldozata
	Puliszka	<i>Nagyszülőknél töltött nyarak</i>
	Főtt kukorica	Iskolakezdés
	Mézeskalács	Kirbály
	Gretár, miccs, sör	Strand
	Sült krumpli	<i>Gyerekkor</i>
	Saláta	Jó idő kezdete, tavasz
	Szalonnasütés	<i>Család</i>
RM	Étel	Csak táplálék
	Málékásás töltött káposzta	<i>Nagymama</i>
	Bogrács	Hétfégi program
	Otthon készített miccs	<i>Családi kirándulások</i>
	Vadas	<i>Nagyszülők</i>
HU	Fagyi	Nyár
	Pizza, chips	Buli
	Cola, sör	Társaság
	Torta	Szülinap
	Ropi	Barátok
	Húsleves	Vasárnap

Forrás: Saját kutatás (2011), fókuszcsoportos interjú

Törőcsik a fogyasztás két kategóriáját különbözteti meg. A *funkcionális fogyasztás* racionálisan indokolható, célja egy felmerült probléma megoldása. Ezzel szemben az *emocionális fogyasztás* (önkifejező, önmegnyugtató) szimbolikus tartalmú, fontossá válnak a termék elfogyasztásával járó érzések is. A fogyasztás indítéka lehet: jutalmazás, örömszerzés, kényeztetés, védelem, megnyugtató, személyes érintettség stb. [TÖRŐCSIK 2007]

Az interjúkon rákérdeztünk, hogy tudnának-e mondani ilyen ételeket/élelmiszereket az interjúalanyok (2. ábra).

A magyar és erdélyi középiskolások étkezési szokásainak összehasonlító vizsgálata, egy kvalitatív kutatás eredményeinek tükrében

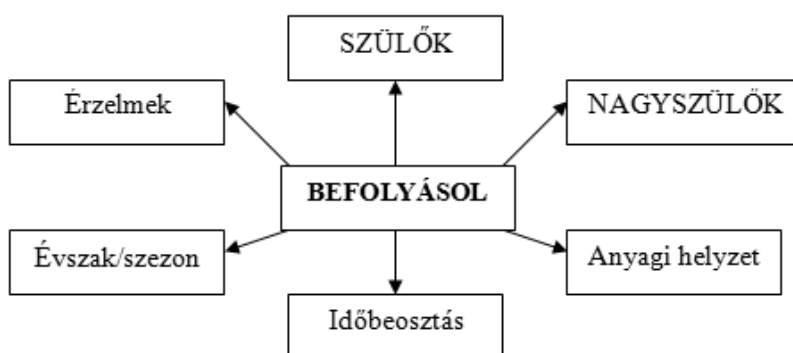
Forrás: Saját kutatás (2011), fókuszcsoporthos interjú

2. ábra: Az örömszerző, jutalmazó, védelmező és megnyugtató élelmiszerfogyasztás

A legtöbb élelmiszert az örömszerző és jutalmazó kategóriában említették a fiatalok. Az *édesség* mindhárom csoportban az öröm, jutalom és megnyugtató funkcióit tölti be. Csak egy román csoporttag mondta azt, hogy ő az egészsége védelméért sok zöldséget és gyümölcsöt fogyaszt. Ami meglepő eredmény még, hogy az interjúalanyok egy olyan élelmiszert sem tudtak mondani, melyet önkifejezés céljából fogyasztanak.

Élelmiszerfogyasztását befolyásoló tényezők

Azzal kapcsolatban, hogy *befolyásolja-e valaki vagy valami táplálkozási szokásaikat*, megoszlottak a vélemények (3. ábra).

Forrás: Saját kutatás (2011), fókuszcsoporthos interjú

3. ábra: Ki vagy mi befolyásolja táplálkozási szokásaitokat?

A román és magyar csoporttagok fele szerint a szülők és nagyszülők igenis befolyásolják őket, mivel ők főznek. A romániai magyarok viszont több

befolyásoló tényezőt is említtek, mint például: *anyagi helyzet, időbeosztás, az évszakok és a szezon, valamint az érzelmek.*

Egy román fiatal kivételével, a beszélgetések résztvevői úgy gondolták, hogy a *gyermekkorban kialakult ízlésvilág, táplálkozási szokás* változhat felnőtt korban. Voltak, akik szerint már most sokat változott és példát is hoztak fel erre. Több olyan ételt mondtak, amit gyerekkorukba nem szerettek, de most már vagy azért, mert tudják róla, hogy egészséges, vagy, mert megváltozott az ízlésük, megeszik. Volt, aki úgy vélte, hogy ez attól is függ, hogy milyen környezetbe kerül az ember és milyen hatások érik. A fókuszcsoportok résztvevőinek többsége változtatni szeretne étkezési szokásain, miután elkerül a szülői házból. Hárman mondták mindössze, hogy nem szeretnének változtatni semmiben, mivel meg vannak elégedve jelenlegi étrendjükkel. A csoporttagok többsége a függetlenséget követően *egészségesebben és változatosabban* szeretne étkezni. A beszélgetések során kiderült, hogy az erdélyi fiatalok ragaszkodnak hagyományos ételeikhez, viszont a magyar fiatalok többször is utaltak rá, hogy mellőzni szeretnék a magyar ételeket, mivel túl zsírosnak találják.

A napi étkezések rendszeressége, minősége

A csoporttagok közül csak az erdélyi fiatalok közül páran vélték *rendszeresnek* táplálkozásukat. Ez talán azzal magyarázható, hogy náluk még erősebbek a hagyományok és az étkezéssel kapcsolatos konvenciók. Azok, akik rendszertelennek ítélik meg étkezésüket, leginkább a *zsúfolt időbeosztást* és a *külső körülményeket* hozták fel indokként. A román fiatalok fontosnak tartják a reggelit, mivel „*üres gyomorral nem lehet tanulni, dolgozni*”, mások a vacsorára és a hétvégi ebédre voksoltak, mivel ilyenkor együtt étkezik a család. A romániai magyaroknak és a magyar interjúalanyoknak inkább az ebéd a főétkezés. Az elmondottak alapján a fiatalok átlagosan naponta 3-4 szer étkeznek, ebből legalább egy meleg étel. Leginkább a családdal és barátokkal szeretnek enni, de volt, aki inkább egyedül, mert gyakran az étel mellett a család nagy dolgai is „*terítékre*” kerülnek, és ehhez nem mindig van kedve.

Otthon fogyasztott nemzetközi ételek

Az otthon fogyasztott nemzetközi ételeket vizsgálva (*4. ábra*) megállapítható, hogy az Erdélyben élők az együttélésnek valamint a vegyes házasságoknak köszönhetően átvették egymás gasztronómiai hagyományait.

Forrás: Saját kutatás (2011), fókuszcsoportos interjú

4. ábra: Otthon fogyasztott nemzetközi ételek

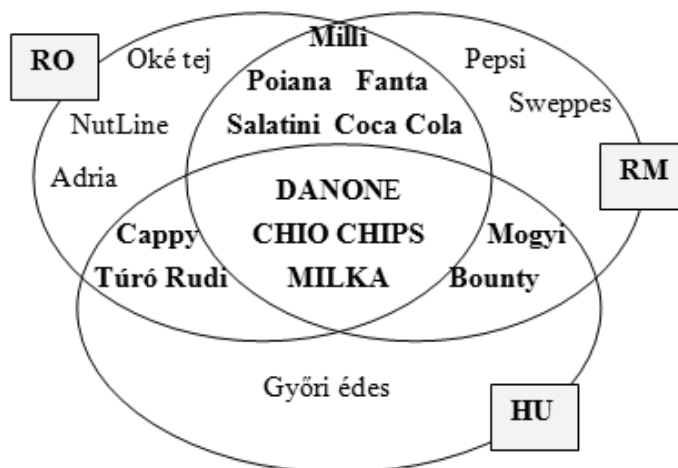
A román fiatalok egybehangzóan azt mondták, hogy a romános, hagyományos ételek dominálnak otthon, de azért gyakoriak az egyéb nemzetközi ételek is, mint például: magyar, olasz, francia, görög, kínai és sváb. A magyar ételek közül a gulyáslevest, halászlét, paprikás krumplit említették. Sőt amikor az interjúk elején a kedvenc ételeikről kérdeztük őket, akkor is mondtak magyaros ételeket: töltött káposzta, pörkölt, csirkepaprikás. A romániai magyar fiatalok a magyaros mellett, leginkább a romános ételeket (miccs, csorbák, puliszka, zakuska) fogyasztják otthon, de náluk is jellemző az olasz, francia, osztrák, sváb (strudli, krumplis nudli) konyha is. A magyar interjúalanyok közül ketten jelentették ki határozottan, hogy náluk csak a magyaros konyha van jelen. A nemzetközi konyhák közül a következőket említették meg: indiai, kínai, olasz, görög, amerikai.

Új élelmiszerek kipróbálása, háztáji termékek fogyasztása

Az új ízek kipróbálására a csoportok közül a magyar fiatalok a legnyitottabbak. A másik két csoport a megszokott ízeket preferálja inkább, de azért nem zárkóznak el az új ízeiktől sem. Új élelmiszereket a csoporttagok többsége ki szokott próbálni (édességek, joghurtok, gabonapehely, rágsálnivalók), de azok, akik többnyire a megszokott ízeket kedvelik, tartózkodóbbak. A romániai magyar és magyar csoportban felvetődött egy kisebb vita az élelmiszer reklámokat illetően, melyhez sokan negatívan viszonyultak. Ők úgy vélték, hogy „humbug” az egész, és amit annyira reklámoznak az biztosan nem jó. A másik fél, ha nem is hisz el mindent a reklámokból, úgy van vele, hogy legalább tudja, hogy megjelent valami új. Adnak egy esélyt a reklámoknak, egyszer kipróbálják, és ha nem válik be,

akkor nem vesznek belőle többet. Felmerült a referencia személyek véleménye, befolyása is: „... *ha egy ismerősöm véleménye szerint ízletes az a termék, akkor is ki szoktam próbálni.*”(Enikő 18). Saját termelésű és nem bolti élelmiszereket (például piacról) csak az erdélyi interjú alanyok fogyasztanak, mivel a többség tart majorságot, gyümölcs és zöldséget vagy éppen a nagyszülőktől hozzák ezeket. Náluk még népszerű a piac és a befőttek, lekvárok, savanyúságok elrakása. Velük ellentétben a magyar csoport minden élelmiszert a boltból szerez be, szerintük pénz és időpazarlás a téli „bepájlás”.

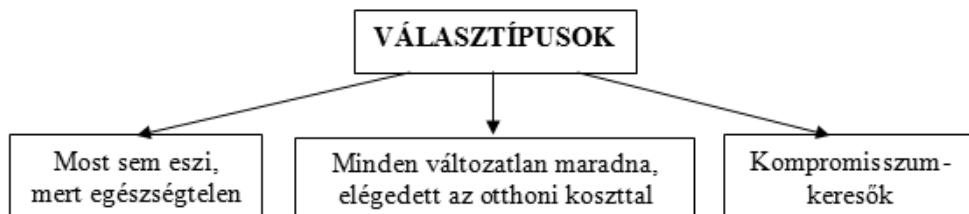
A különféle élelmiszerkategóriákon belül (gyümölcs, zöldség, tejtermék, húsféle, alkoholmentes ital, édesség, rágcsálnivaló) a fókuszcsoporthoz *hazai és nemzetközi élelmiszer márkákat* egyaránt említettek. Az 5. ábrán látható, hogy mely közös márkákat említették a csoportok. A legtöbb márkanevet az édesség, rágcsálnivaló és alkoholmentes ital kategóriában mondták, valószínűleg azért, mert ezeket az élelmiszereket vásárolják maguknak a leggyakrabban.

Forrás: Saját kutatás (2011), fókuszcsoporthoz interjú
5. ábra: **Az interjúalanyok kedvenc élelmiszer márkái**

Házon kívüli étkezési szokások

A beszélgetések résztvevőinek többsége *nem étkezik menzán és büfében* is csak akkor, ha nem visznek magukkal uzsonnát. A magyar interjúalanyok drágának találják a menzát és nem szeretik a hangulatát. *Hagyományos étteremben* egyáltalán nem vagy csak nagyobb családi események alkalmából járnak. *Gyorsétteremben* a többség ritkán étkezik, általában barátokkal havi és párán heti rendszerességgel. A szimulált depriváció játékban rákérdeztünk, hogy mit éreznének, ha eltűnnének a gyorséttermek és soha többé nem ehetnének gyorsételeket (6. ábra).

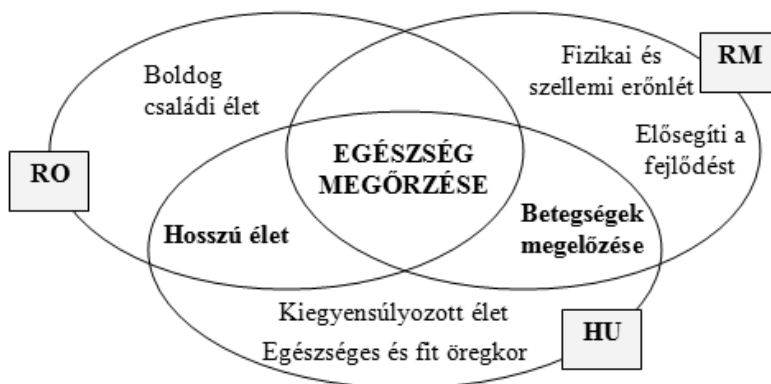
Forrás: Saját kutatás (2011), fókuszcsoporthos interjú

6. ábra: **Mit éreznének, ha soha többé nem ehetnétek gyorséttermi ételeket?**

Az elhangzott válaszok alapján mindhárom csoportban volt, aki nem érezne semmit, mivel egészségtelennek találja a gyorsételeket, másoknak minden változatlan maradna, mert meg vannak elégedve az otthoni kosztal és persze voltak a kompromisszumkeresők, akik szerint otthon is ellehet készíteni ezeket az ételeket. Az utóbbiak azok voltak, akik gyakrabban étkeznek gyorsétteremben.

Egészséges táplálkozással kapcsolatos attitűdök

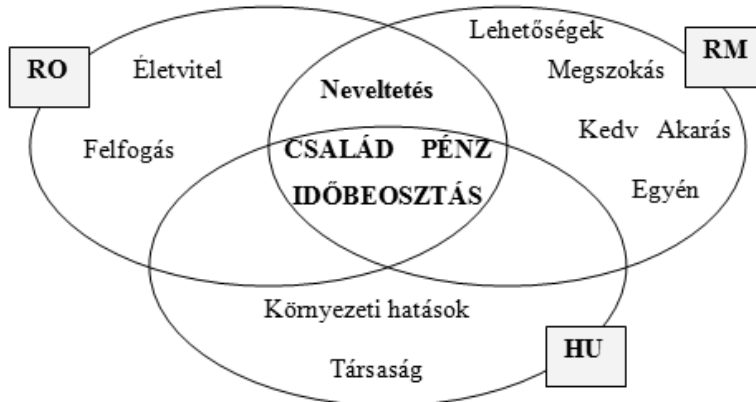
Az interjúalanyok tisztában vannak az egészséges táplálkozás fontosságával, egy román fiú és egy magyar csoporttag azt is megjegyzte, hogy ez önmagában nem elég, sportolni is kell az egészség megőrzése érdekében. A magyar csoportban egy kis vita támadt ezzel kapcsolatban. A többség szerint, ha például zsírosan étkezik valaki, a sport nem megoldás, mivel lerakódik az érfalakon. A fókuszcsoporthos szerint a 7. ábrában látható dolgok miatt fontos az egészséges étkezés.

Forrás: Saját kutatás (2011), fókuszcsoporthos interjú

7. ábra: **Az egészséges táplálkozás...**

A romániai magyar és magyar csoport az *általános igazságokon* kívül olyan *betegségeket* (szív- és érrendszeri megbetegedések, magas vérnyomás, elzsírosodási gondok) is mondott, amelyek megelőzhetőek lehetnének a helyes táplálkozással. A fókuszcsoportok véleménye megegyezett abban, hogy az egészséges táplálkozás sokban függ a *családtól*, a *pénztől* és az *időbeosztástól* (8. ábra).

Forrás: Saját kutatás (2011), fókuszcsoportos interjú
8. ábra: **Az egészséges táplálkozás minnek a függvénye?**

Következtetések

Kvalitatív kutatásunk eredményeit összefoglalva megállapítható, hogy a magyar csoport modernül, az erdélyi viszont inkább hagyományosan étkezik, mivel náluk még jelen vannak az étkezéssel kapcsolatos konvenciók, családi és vallási tradíciók. Az erdélyi magyar interjúalanyok étkezési szokása alapvetően magyarosnak mondható ugyanakkor az ételek tekintetében sok hasonlóságot mutat a román csoporttal. A család mindhárom csoportban meghatározó befolyással bír az ételkészítési szokásaikat illetően, ami a szakirodalmat igazolja, mely szerint a család az egyén elsődleges referenciacsoportja. [PRÓNAY 2011] Étterembe csak nagyobb családi események alkalmával, gyorsétterembe ritkán barátokkal, menzába pedig egyáltalán nem járnak. Tisztában vannak az egészséges táplálkozás fontosságával, főbb irányelveivel, mégis a zsúfolt időbeosztásra és az anyagi helyzetre hivatkozva rendszertelenül étkeznek.

Az erdélyi középiskolások étrendjében fontos szerepet töltenek be a magyar ételek, tehát *reális ötletnek tűnik a magyar élelmiszerek intenzívebb bevezetése az erdélyi piacra*. Megfelelő marketingstratégiával, ezen belül célzottan az erdélyi fiataloknak szánt élelmiszerekkel és jól irányzott marketingkommunikációval egy eddig még eléggé kiaknázatlan piaci szegmens kiszolgálására lehetne lehetséges a magyar élelmiszeriparnak.

A magyar és erdélyi középiskolások étkezési szokásainak összehasonlító vizsgálata, egy kvalitatív kutatás eredményeinek tükrében

A kapott eredmények nem reprezentatívak, viszont jó alapot adtak a standard interjúkhoz.

Forrásjegyzék:

- [1.] Malhotra, N.K. [2001]: Marketingkutatás. Műszaki Könyvkiadó. 904 p.
- [2.] Lehota J. [2008]: Élelmiszergazdasági marketing. Jegyzet, SZIE Egyetemi Kiadó, Gödöllő (191. o.)
- [3.] Törőcsik M. [2007]: Vásárlói magatartás. Akadémiai Kiadó, Budapest, (320. o.)
- [4.] Prónay Sz. [2011]: Fiatalok fogyasztásának vizsgálata: szegmentáció. Marketing&Menedzsment 1-2 szám. (26-36. o.)
- [5.] Kiss M. [2003]: Marketing. Független Pedagógiai Intézet Kiadó, Budapest (579. o.)
- [6.] Hofmeister-Tóth Á. [2008]: A fogyasztói magatartás alapjai. Aula Kiadó, Budapest, (243. o.)

Szerzők:

Bakos Izabella Mária

Kereskedelem és marketing BA szak
bakosizabella@citromail.hu

Tamus Antalné, PhD

főiskolai tanár
Károly Róbert Főiskola
Marketing és Menedzsment Tanszék
tamusne@karolyrobert.hu